

sunetu așa de plăcutu, în câtu se paru că șoptescu una cu alta. Dacă omidele mânâncă frunđa primă-vêra, atunci pomii nu mai facu pome în aceea vèră; de aceea, dacă voimu să avemu mere și pere multe și bune, trebuie să curățimu pomii de omiți. Frunđele suntu vèra verđi; êr' tòmna, se îngălbinescu; și la cea mai mică sufflare de vèntu, cadu la pământu. Aici ele putređescu și îngrășă pământulu, care nutresce pomulu, pentru a cresce totu mai mare și, la vèra viitóre, a ave alte frunđe nouă, care și acele nu voru trăi mai multu.

5. Nascerea plânteloru.

O copilă, numită Lina, vèdendu pe tată-seu într'o diminéță în grădină, se dussă și ea, ca să vèdă ce mai facu florile, pe care nu le vèđusse, fiindu bolnavă mai bine de o sèptemână. Dupě ce le privi câtuva timpu, atâtu pe cele care le mai vèđussă, câtu și pe cele care înflorisseră din nou, mersă la tată-seu, pe care-lu găssi privindu la nisece mici frunđișóre. Lina întrebă atunci: Ce suntu aceste tată?—Aceste suntu fasolele, pe care le-a pusu maică-ta, acum o sèptemână. Ia spune-mi tată, cum s'au schimbatu din fasole albe, în frunđe verđi?—Iată cum:—dissetatálu, punendu-se pe érba de pe marginea unui stratu cu cèpă.—Mai tóte plântele se nascu și crescú dintr'unu grăunte séu simbure, astu-felu: punemu grăuntele în pământu; nu trece multu și umflându-se, i crapă pelița care-lu acopere. Atunci, essăđin elu în sussu unu trunchiulețu fórte micu; êr' în jossu, o fórte mică rădăcină. Totu în acestu timpu, essu pe trunchiulețu și doě frunđișóre. De acum plânta cresce cu repeđeciune. Mica rădăcină cresce bágându-se mereu în pământu; êr' trunchiulețulu cresce în sussu, pèně celu veđi scoțindu capulu de sub țernă la aeru. Trunchiulețulu, după ce se arată de-asupra pământului, își desface cele doě frunđe ale séle, care crescú pèně ce essu altele nouă, ș'apoi cadu.

În minutulu când cele doě d'inte frunđișóre cadu, semènța cea veche s'a prefăcutu în plantă nouă.

La nascerea și crescerea unei plânté, suntu neaparate aceste lucruri: căldură, aeru, lumină și sucu pământescu. Aerulu și suculu pământescu, suntu hrana plântéi; lumina și căldura, viéța sa. Fără de aceste lucruri, plântele nu potu nici cresce nici rodi. Când plânta este o érbă, precum e fasola, grăulu, păpușoiulu, bobulu ș. a., atunci nu trăescu mai multu de câtu o vèră. În acestu timpu se nasce, cresce, înfioresce, face fructe și piere. Însă când este unu pomu séu unu arbore, au trăescu numai atâtă; ci deci și sute de ani. Trunchiulu unui arbore, cresce și se întăresce totu mai multu, desfăcându-se în craci și ramuri, făcendu în fie-care anu mii de frunđe, flori și fructe: êr' rădăcina lui, se adâncesce totu mai afundu în pământu, desfăcându-se în mai multe vițe, care apucă în diferite direcțiuni, pentru a trămite plântéi suculu, ce ele ilu sugu din pământu. Plânta neavendu simțire nici mișcare, în tótă viața ei nu face alta, de câtu mânâncă, cresce și se îmulțesce.—A! minunatu lucru este tată, nascerea și crescerea unei plânté!—Așa, copilă!—Ai veđutu, că maică-ta a pusu într'unu cuibu numai vr'o șesse ori șepte fasole; apoi, ia să cauți când voru rodi ele, câte se voru face?—Copila stete puçinu pe gânduri ș'apoi întrebă: